

# הלכות שקלים פרק ג

## פרק ג: קולבון ואחריות

קולבון

א.

חציי השקלים הכל צריכין להם, כדי שיתן כל אחד ואחד חצי שקל שהוא חייב. לפיכך כשהיה אדם הולך אצל השולחני ומצרף שקל בשני חציין, יתן לו תוספת על השקל, ואותה התוספת נקראת קולבון. לפיכך שנים שנתנו שקל על שניהם, חייבין בקולבון:

ב.

כל מי שאינו חייב בשקלים, כגון שתי נשים או שני עבדים, שנתנו שקל - פטורין מן הקולבון. וכן, אם היה אחד חייב ואחד פטור, ונתן החייב על יד הפטור, כגון איש שנתן שקל עליו ועל אשה או עבד - פטור מן הקולבון. וכן, הכהנים פטורין מן הקולבון, והשוקל על יד הכהן פטור מן הקולבון:

ג.

הנותן שקל עליו ועל העני, או על שכינו, או על בן עירו, אם נתנו להם מתנה - פטור מן הקולבון, שהרי נתן חצי שקל מתנה כדי להרבות בשקלים. ואם נתן להם החצי ששקל על ידם דרך הלואה עד שיחזירו לו כשתמצא ידם - חייב בקולבון:

האחים שעדיין לא חלקו מה שהניח להן אביהן, וכן השותפין שנתנו שקל על ידי שניהן - פטורים מן הקולבון.

במה דברים אמורים, בשותפין שנשאו ונתנו במעות השותפות, ונשתנה עין המעות. אבל אם הביא זה מעותיו וזה מעותיו ועירבום, ועדיין לא נשתנו המעות ולא הוציאו - הרי אלו חייבין בקולבון.

נשאו ונתנו ולאחר זמן חלקו, וחזרו ונשתתפו, חייבים בקולבון, עד שישאו ויתנו בשותפות זו האחרונה וישתנו המעות:

האחים והשותפין שהיה להן בהמה וכספים, וחלקו בכספים - חייבים בקולבון אף על פי שעדיין לא חלקו בהמה.

חלקו בהמה ולא חלקו הכספים - פטורים מן הקולבון עד שיחלקו הכספים, ואין אומרין הרי הן עומדין לחלוקה:

הנותן שקל להקדש כדי שיחשבו לו מחצית השקל שהוא חייב בה ויטול חצי שקל ממה שנגבה מן החציים - חייב שני קולבונות, שאילו היה השקל כולו לשקלים היה חייב קולבון אחד:

כמה הוא שיעור הקולבון?

בזמן שהיו נותנין במחצית השקל שני דינרין - היה הקולבון חצי מעה, שהוא אחד משנים עשר בדינר. ומעולם לא ניתן הקולבון פחות מזה.

והקולבונות אינן כשקלים, אלא מניחין אותן השולחניים בפני עצמן עד שיסתפק מהן ההקדש:

מי שאבד שקלו - חייב באחריותו, עד שימסרנו לגזבר.  
 בני העיר ששלחו את שקליהם ביד שליח, ונגנבו או אבדו,  
 אם שומר חנם הוא - הרי זה נשבע להם ונפטר כדין כל שומרי חנם,  
 והן חוזרין ונותנין שקליהן פעם שניה.  
 ואם אמרו אנשי העיר, הואיל ואנו משלמין אין רצוננו שיישבע  
 השליח, שהוא נאמן לנו, אין שומעין להן, תקנת חכמים היא שאין  
 הקדש יוצא בלא שבועה.  
 נמצאו השקלים הראשונים אחר שנשבע השליח - אלו ואלו שקלים, ואין  
 עולין להן לשנה אחרת, והראשונים יפלו לשקלי השנה, והאחרונים יפלו  
 לשקלי שנה שעברה:

שלחו את שקליהם ביד שומר שכר, שהרי הוא חייב בגניבה ואבידה, ואבדו  
 ממנו באונס, כגון שלקחום ליסטים מזוינין, שהוא פטור,  
 רואין, אם אחר שנתרמה התרומה נאנס - נשבע השליח לגזברין, ובני העיר  
 פטורין, שהתורם תורם על הגבוי ועל העתיד ליגבות, וברשות הקדש הן,  
 ובני העיר מה היה להן לעשות, הרי לא מסרום אלא לשומר שכר שהוא חייב  
 בגניבה ואבידה, אבל האונס אינו מצוי.  
 ואם אבדו קודם שנתרמה התרומה - עדיין ברשות בני העיר הן, והשליח  
 נשבע לאנשי העיר והן משלמין.  
 נשבע וגבו שקלים שנית, ואחר כך החזירום הליסטים, אלו ואלו שקלים,  
 ואין עולין להן לשנה אחרת, והשניים יפלו לשקלי שנה שעברה:

יש מי שאומר "שהשקלים הראשונים" שיפלו לשקלי השנה הן השקלים שנגבו בתחילה ואבדו או נאנסו וחזרו,

ויש מי שאומר ש"השקלים הראשונים" הן שהגיעו ליד הגזבר תחילה:

הנותן חצי שקל לחבירו להוליכו לשולחני לשקול אותו על ידו, הלך ושקלו על ידי עצמו כדי שלא ימשכנו אותו,

אם נתרמה התרומה - מעל השוקל, שזה השקל ברשות הקודש הוא, שכבר תרמו על העתיד ליגבות, ונמצא זה הציל עצמו במזון ההקדש, ונהנה בזה השקל.

ואם לא נתרמה התרומה - לא מעל, והוא חייב ליתן לחבירו חצי שקל שנתן לו:

וכן, הגוזל או הגונב חצי שקל, ושקלו - יצא, והוא חייב לשלם לבעלים שנים או להוסיף חומש.

הנותן מחצית השקל מן ההקדש, ונתרמה תרומה, כשיסתפקו ממנה יתחייב במעילה, ויצא ידי מחצית השקל.

נתנו ממעות מעשר שני - יאכל כנגדו בירושלים.

מדמי שביעית - יאכל כנגדו בקדושת שביעית.

היה של עיר הנדחת - לא עשה כלום:

המפריש שקלו וסבור שהוא חייב בו, ונמצא שאינו חייב - לא קדש.

הפריש שנים, ונמצא שאינו חייב אלא אחד,

אם בזה אחר זה - האחרון לא קדש,

ואם בבת אחת - האחד שקלים, והשני מותר שקלים.

הפריש שקלו ומת - יפול לנדבה:

יג.

הלוקח מעות בידו, ואמר, "אלו לשקלי", או שהיה מלקט מעה מעה, או פרוטה פרוטה, וכשהתחיל ללקט אמר, "הריני מלקט מעות לשקלי", אפילו ליקט מלוא כיס - נותן מהן חצי שקל שהוא חייב בו, והשאר חולין, שמותר השקלים חולין:

מציאת מעות

יד.

מעות שנמצאו בין תיבה של שקלים לתיבה של נדבה,

קרוב לשקלים - יפלו לשקלים,

קרוב לנדבה - יפלו לנדבה,

מחצה למחצה - יפלו לנדבה,

מפני שהנדבה כולה עולות לאישים, והשקלים מסתפקין מהן לעולות ולדברים אחרים:

טו.

וכן, כל המעות הנמצאים בין כל תיבה ותיבה - יפלו לקרוב.

נמצאו מחצה למחצה,

אם בין עצים ללבונה נמצאו - יפלו ללבונה,

בין קינים לגוזלי עולה - יפלו לגוזלי עולה.

זה הכלל, הולכין אחר הקרוב בכולן, מחצה למחצה - להחמיר.

וכל המעות הנמצאות בהר הבית - חולין, שאין הגזבר מוציא מעות מתרומת  
הלשכה עד שהוא מחללן על הבהמות שלוקח לקרבנות: